

Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації
(Україна)

Український науковий центр екології моря Міністерства екології та природних ресурсів
України (Україна)

Інститут проблем ринку та економіко екологічних досліджень НАН України (Україна)

Асоціація Прикордонного співробітництва «Нижній Дунай Єврорегіон» (Румунія)

Екологічний офіс відвертання забрудненню навколишнього середовища Міністерства
охорони навколишнього середовища Республіки Молдова (Молдова)

РИЗИКИ ТА ЗАГРОЗИ ВІД ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ В НИЖНЬОДУЙСЬКОМУ РЕГІОНІ

тези доповідей міжнародного семінару

(м. Вилкове, 29 травня 2015 року)

*(В рамках Проекту «Інвентаризація, оцінка і зменшення впливу
антропогенних джерел забруднення в Нижньодунайському регіоні
України, Румунії та Республіки Молдова» MIS-ETC 995
спільної операційної програми Румунія-Україна-Республіка Молдова 2007-
2013)*

Одеса
2015

УДК 330.131.7:504.054(282.243.7)
ББК 65.28-09:67.407.07(44)

*Друкується за рішенням Вченої ради
Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН
України
(протокол № 8 від 09.07.2015р.)*

*Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність поданих
матеріалів*

За науковою редакцією Галушкіної Т.П.

Ризики та загрози від джерел забруднення в Нижньодунайському регіоні: тези доповідей міжнародного семінару (м. Вилкове, 29 травня 2015 року) / [за наук. ред. Галушкіної Т.П.] ; Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації, Український науковий центр екології моря Міністерства екології та природних ресурсів України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України та ін. – Одеса, 2015. – 148 с.

ISBN 978-966-02-7696-3

Тези доповідей присвячені розгляду питань антропогенного впливу на довкілля в межах Придунайського регіону України; аналізу існуючого стану та наведенню прогнозних оцінки щодо еколого-економічного збитку. Запропоновано сценарії збереження природоресурсного потенціалу регіону та мінімізації еколого-економічного ризику, в тому числі в транскордонному контексті.

Матеріали доповідей будуть корисними для науковців, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості, студентів вищих навчальних закладів.

Тези друкуються мовою оригіналу.

УДК 330.131.7:504.054(282.243.7)
ББК 65.28-09:67.407.07(44)

ISBN 978-966-02-7696-3

©Укладання ІПРЕЕД НАНУ

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МЕХАНІЗМІВ КІОТСЬКОГО ПРОТОКОЛУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

О.М. Громова, д.е.н., проф., Т.Д. Маркова, к.е.н.

*Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН
України, м. Одеса*

Останнім часом спостерігається активізація процесів міжнародного співробітництва України у різних сферах діяльності. В умовах гостроти паливно-енергетичної проблеми України і несприятливої екологічної ситуації під впливом «парникових газів», особливої уваги заслуговують ті напрями міжнародного співробітництва, які сприяють вирішенню даних проблем. Одним з найважливіших напрямків такої співпраці є Кіотський протокол.

Сьогодні Україна не є членом Міжнародного енергетичного агентства, яке включає 29 країн і займається спільним рішенням проблеми розвитку енергозберігаючих технологій, у тому числі альтернативної енергетики. Це, на нашу думку, негативний факт, який не дозволить Україні виконувати в подальшому за 2012 р. зобов'язання Кіотського протоколу зі скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферу на основі розвитку енергозберігаючих екологічно чистих технологій. Таким чином, ми можемо зробити висновки про те, що в ході міжнародного співробітництва в рамках Кіотського протоколу аж ніяк не дотримується принцип рівноправного і взаємовигідного співробітництва, що припускає взаємодопомогу. Така співпраця може призвести до ще більшого загострення економічної ситуації в країні. У цьому зв'язку Україна повинна проявити активність в позиціюванні своїх національних інтересів у рамках Кіотського протоколу, зокрема відстоювати за обґрунтовану цінову політику на надлишки і скорочення викидів, на участь у міжнародних організаціях з розвитку прогресивних енергозберігаючих технологій.

У той же час і на національному рівні мають бути створені і політичні та економічні умови для організації спільних виробництв, які забезпечують матеріально-технічну базу розвитку альтернативної енергетики.

Таким чином, ми можемо зробити деякі висновки з вищевказаних негативних сторін на шляху виконання зобов'язань за Кіотським протоколом:

- по-перше, в Україні мають бути створені сприятливі політичні та економічні умови для залучення іноземних фірм до спільного виробництва енергозберігаючих технологій на базі використання більш дешевих трудових ресурсів і металів. Тут йде мова про визначення прав власності на утворення скорочення викидів, про вихід на міжнародний ринок і цілий ряд інших питань;
- по-друге, для України ратифікація Кіотського протоколу може обернутися загрозою економічної та політичної безпеки. У цьому зв'язку країна повинна ініціювати пропозиції міжнародному співтовариству в рамках Кіотського протоколу про необхідність ведення обґрунтованої та регулятивної

цінової політики як на викиди в атмосферу, так і на технічні засоби. Україна також повинна займати активну позицію щодо вступу в міжнародні організації, до компетенції яких входять питання розвитку енергозберігаючих, енергоефективних та екологічно чистих техніко-технологічних засобів. Таким чином, економічні інтереси повинні бути не пріоритетними, а гармонізуватись з екологічними на засадах науково-обґрунтованої державної політики;

– по-третє, посилити технічний та фінансовий державний обов'язковий аудит проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та проектів спільного впровадження.

Дослідження дії механізмів купівлі-продажу викидів CO₂ в Україні дозволяють запропонувати дві схеми поступового формування ринку торгівлі скороченнями викидів CO₂ в результаті впровадження проектів альтернативної енергетики (рис. 1, 2).

На рис. 1 відображена перша схема реалізації продажу квот на скорочення викидів CO₂ на міжнародній арені через державу, підприємства які мають можливість впроваджувати проекти альтернативної енергетики. Ця схема передбачає, що підприємства, створивши надлишки викидів CO₂ в результаті впровадження енергозберігаючого високотехнологічного обладнання, набувають право продати квоти CO₂ державі за ціну нижче міжнародної.

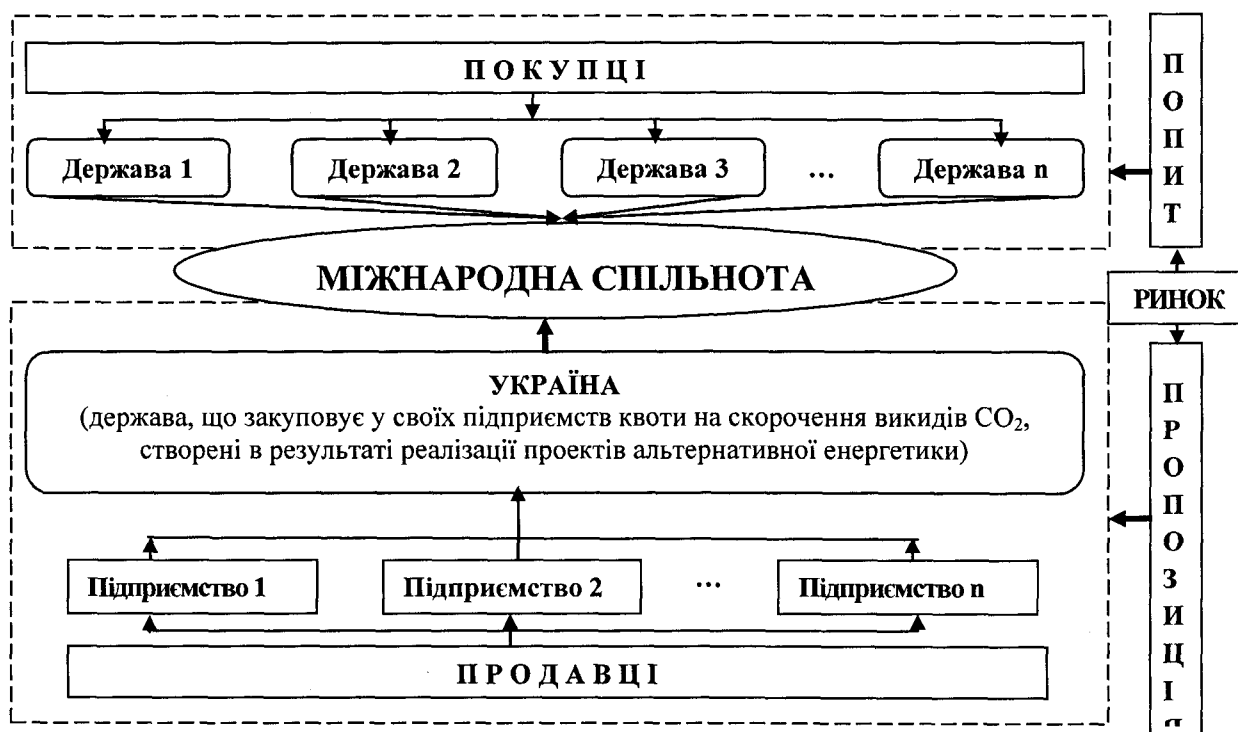

Рисунок 1. Перша схема продажу квот на скорочення викидів CO₂ на міжнародній арені через державу

Друга схема реалізації надлишків викидів CO₂ (рис. 2) передбачає часткове інвестування суб'єктами господарювання держави-покупця у реалізацію спільних проектів альтернативної енергетики в Україні. В результаті

суб'єкти господарювання держави-покупця отримують квоти відповідно до частки вкладень і стають власником цього товару, який можна продавати іншим країнам-учасникам Кіотського протоколу.

Неодмінною умовою участі у ринку торгівлі квотами на викиди відповідно до Кіотського протоколу є наявність у країни – учасниці діючої національної системи інвентаризації джерел викидів CO₂ за суб'єктами господарської діяльності та їх скорочень за рахунок впровадження альтернативних та енергоефективних технологій. В Україні діє система реєстро-кадастрового обліку та оцінки викидів парникових газів – «Національний кадастр антропогенних викидів з джерел абсорбції поглиначами парникових газів в Україні» – що охоплює сукупність всіх організацій, нормативно-правових і процедурних механізмів, прийнятих українською державою для ведення оцінки шкідливих викидів в атмосферу. Водночас відсутній реєстро-кадастровий облік щодо суб'єктів, які утворюють скорочення викидів на підставі впровадження конкретних енергозберігаючих проектів. Згідно Наказу №49 від 01.04.2008 р. Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів, існуючий Державний реєстр підприємств, установ, організацій, що здійснюють розробку, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проектів не передбачає кадастровий облік викидів CO₂.

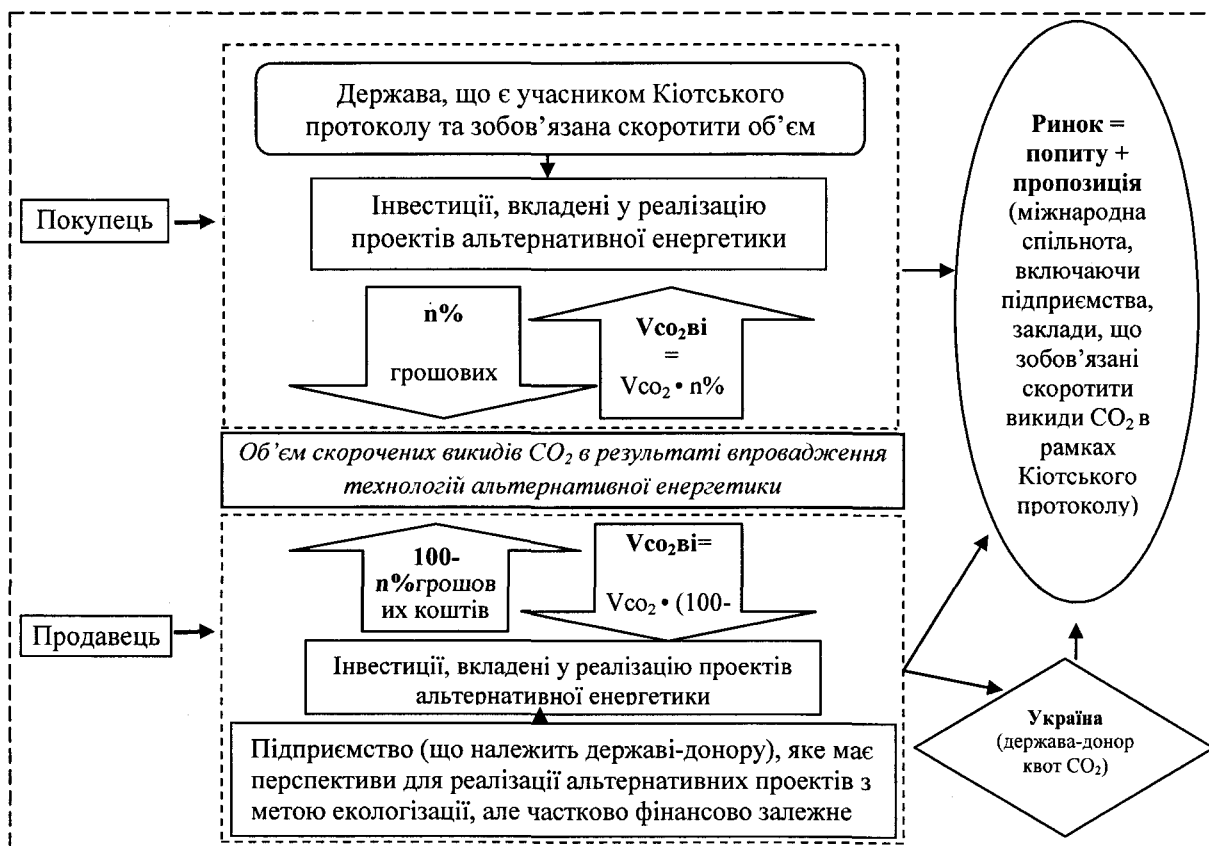

Рисунок 2. Схема продажу квот CO₂, отриманих в результаті проектів альтернативної енергетики з інвестиційною частиною вкладення

$dep\%$ – частка відсотків, вкладених у реалізацію проектів, V_{CO_2VI} – об'єм викидів CO_2 відповідно до вкладених інвестицій.

Таким чином, необхідно удосконалити базу Державного реєстру підприємств, установ, організацій, що здійснюють розробку, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних альтернативних проектів, а саме запровадити реєстро-кадастровий облік скорочень викидів CO_2 в розрізі деталізованих конкретних суб'єктів, у тому числі суб'єктів житлово-комунального сектору, який споживає близько 40 % енергоресурсів.